

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Філологічні зошити. Літературознавство:

ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ
НАУКОВИХ СТАТЕЙ

ВИПУСК II

Рівне – 2014

ББК 83
Ф 54
УДК 82

Філологічні зошити. Літературознавство: зб. студ. наук. ст. Вип. II / ред. кол. Б. М. Кир'янчук [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2014. – 120 с.

У збірнику вміщені студентські наукові розвідки, результати бакалаврських та магістерських досліджень з актуальних проблем українського літературознавства, теорії літератури, компаративістики та методики викладання української літератури. Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, студентами, вчителями-словесниками.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри української літератури
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 25 лютого 2014 р.)

Рецензент:

ШАНЮК В.І., кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет водного господарства і природокористування).

Редакційна колегія:

ЗАХАРЧУК І.В., доктор філологічних наук, доцент;
БЕСТЮК І.А., кандидат філологічних наук, доцент;
КИР'ЯНЧУК Б.М., кандидат філологічних наук, доцент (головний редактор);
КИРИЛЬЧУК О.М., кандидат філологічних наук, доцент;
КРУПКА М.А., кандидат філологічних наук, доцент;
РОМАНИШИНА Н.В., кандидат філологічних наук, доцент;
ТХОРУК Р.Л., кандидат філологічних наук, доцент.

ЗМІСТ

БЕЗНОСКО ЮЛІЯ	
Детективний сюжет у романах Євгенії Кононенко «Імітація» та «Зрада».....	7
ЄВГЕЙЧУК ОЛЕНА	
Вивчення художнього твору в контексті творчості письменника як складова навчально-методичної системи	12
КОСТЮКОВИЧ ЯНА	
Експресіоністична модель творчості Осипа Турянського: автобіографічна повість «Поза межами болю. Картина з безодні»	15
КОШИНСЬКА ТЕТЯНА	
Авторська модель героя у романі В. Винниченка «Лепрозорій».....	19
КУТІНОВА МАРІЯ	
Дискурс містичного у повісті «Віки плывуть над Києвом» Антона Нивинського	25
МАЙДАНЕЦЬ ОЛЬГА	
Осмилення традиційної культури у романі Марії Матіос «Солодка Даруся»	29
МИСЮК ОЛЬГА	
Сучасна дитяча література у просторі Інтернету	34
МІНІЧ ОЛЬГА	
Своєрідність любовних історій у прозі Люко Дашвар	39
ОЛЕКСЮК АНТОНІНА	
Місто Рівне: концептуалізація топосу на літературній мапі («Рівне / Ровно (стіна): нібито роман» (2001) Олександра Ірванця).....	42
ПАНАЦУК ІРИНА	
Репрезентація національних характерів у романі Івана Нечуя-Левицького «Князь Ієремія Вишневецький».....	46
ПАРХУТА ЮЛІЯ	
Інтеграція навчального процесу як дидактична умова підвищення якості освіти школярів	50
ПАХНЮК КАТЕРИНА	
Інваріанти постаті жінки-матері у творах Володимира Винниченка (на основі драми «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» та роману «Записки Кирпатого Мефістофеля»)	53
ПИЛИПЧУК ОЛЕНА	
Родинні драми у романі Люко Дашвар «Мати все»	58

РАДЧИК МАРИНА	
Незавершені «Вальдшнепи» М. Хвильового як генератор нових культурних смислів: повість «Аглая» А. Сокола та художній фільм «Вальдшнепи» (режисер О. Муратов)	61
РЕГРУТ ПАВЛО	
Роздвоєння особистості у психологічних студіях Миколи Хвильового та Михайла Коцюбинського	66
РОЗГОН КАТЕРИНА	
Психоаналітичні ідеї в літературі високого модернізму 1920-х років (повість «Смерть» Б. Антоненка-Давидовича)	72
РОЗЕМБОВСЬКА ЯНІНА	
Минуле крізь призму приватного досвіду (роман Володимира Лиса «Століття Якова»)	77
СОЗОНІК МАРІЯ	
«День гніву» Юрія Косача: літературна версія воєнного роману	82
СТРАВІНСЬКА ОКСАНА	
Вивчення творчості І. Нечуя-Левицького в школі як методична проблема	88
ТКАЧУК ВАЛЕРІЯ	
Постать інтелігента в контексті естетичних пошуків української модерної літератури	91
ШОСТАК ОЛЬГА	
Новела Івана Франка «Сойчине крило» – твір про еміграцію й декадента	96
ЯКОВЛЕВА ОЛЕКСАНДРА	
Новела Тані Малярчук «Жінка і її риба» крізь призму «Закону Борхеса».....	105
<i>Шевченківський конкурс студентських наукових робіт</i>	
ПАХНЮК КАТЕРИНА	
Постать жінки-матері у творах Тараса Шевченка.....	109
САЙКО ОЛЕНА	
Бунтівник як героїчна модель Тараса Шевченка («Гайдамаки») та Михайла Коцюбинського («Дорогою ціною»).....	113
ЯРОШ ТЕТЯНА	
Жанр псалмів у поетичних доробках Тараса Шевченка та Петра Карманського	117

CONTENTS

BEZNOSKO JULIJA Detective devieces in plot of the novels <i>Imitatzija (Imitation)</i> and <i>Zrada (Betrayal)</i> by Yevgeniya Kononenko	7
YEVHEICHUK OLENA Context of Writer's Creative Works in Teaching of Fiction to Be an Element of Methodical System	12
KOSTYUKOVYCH JANA Expressionistic Mode of Osyp Turyanskyi's Writings: Autobiographical Narrative in <i>Poza mezhamy bolyu. Kartyna z bezodn'i (Out of pain limits. Painting from a Abyss)</i>	15
KOSHYNSKA TETYANA Author Model of Hero in Novel <i>Leprosarium</i> by Volodymyr Vynnychenko	19
KUTINOWA MARIYA Discourse of mystique in romance <i>Wiky plywut nad Kyiv'om (Ages to be passing beyond Kyiv)</i> by Antyn Nyvynskyi	25
MAIDANETS OLGA An Idea of Traditional Culture in Novel <i>Solodka Darusya (Sweet Darusya)</i> of Mariya Matios	29
MYSYUK OLGA Contemporary Children Literature in Internet Media.....	34
MINICH OLGA Original Elements in Love Stories of Lyuko Dashwar's Prose.....	39
OLEXYUK ANTONINA Rivne a Town: to Write down a Concept Having Got from the Topos on Literary Map	42
PANASCHUK IRYNA Representation of Nation Characters in Novel <i>Jeremiah Vyshnevetzkyi the Prince</i> by Ivan Nechui-Levytskyi	46
PARCHUTA JULIYA Integration in Teaching Process as Didactic Basis to Rise Level of Pupil Education.....	50
PAKHNIUK KATHERYNA Invariants of a Mother-figure in Volodymyr Vynnychenko's Writings	53
PYLYPCHUK OLENA Family Conflicts in Novel <i>To be Possessed Everything</i> by Lyuko Dashwar.....	58

RADCHYK MARYNA

Unfinished Novel *Valdshnepy (Woodcocks)* by M. Hvylovyi to Be a Generator of New Cultural Senses: Tale *Aglaya* by A. Sokhola and Film *Valdshnepy (Woodcocks)* by Producer O. Muratov..... 61

REHRUT PAVLO

An Idea of Split Personality in Psychological Fiction of Mychola Hkvylovyi and of Mychailo Kotsyubynskyi..... 66

ROZGON KATHERYNA

Psychoanalytic Theses in Fiction of High Modernism in 1920-th Years (Tale *Smert' (Death)* by B. Antonenko-Davydovych)..... 72

ROZEMBOVSKA IANNINA

Past in the Light of Personal Experience (Novel *Stolittya Jakova (The Century of Jacob)* by Volodymir Lys) 77

SOZONIK MARIA

Den Hniwu (Dies Irae) by Yuriy Khosach as fiction version of battle novel..... 82

STRAWINSKA OXANA

Problem with Methods in School Teaching of Creative Works by I. Nechui-Levytskyi..... 88

TKHACHUK VALERIYA

Figure of Intellectual in Context of Aesthetics Tendencies of the Ukrainian Contemporary Literature..... 91

SHOSTAK OLGA

Short Story *Soichyne Khrylo (Jay Wing)* by Iwan Franko Is an Writing about Emigration and Figure of Decadent..... 96

YAKOVLEVA OLEXANDRA

Short Story *Zhinka ta jiji ryba (Woman and Her Fish)* by Tanya Malyarchuk in Prism of *Rule of Borges*..... 105

Contest of Student Study Dedicated to Anniversiry of Taras Shevchenko's Birth

PAKHNYUK KATHERINE

Mother-figure in Shevchenko's Writings..... 109

SAIKO OLENA

Rebel as Hero Mode in Texts *Hajdamaky (Insurgents)* by Shevchenko and *Dorohoyu Tsinoyu (It Costs Dear)* by Mychailo Kotsyubynskyi..... 113

YAROSH TETYANA

Genre of Psalms in Poetry be Taras Shevchenko and Petro Karmanskyi..... 117

Тетяна Кошинська

Науковий керівник – канд. філол. наук Крупка М.А.

**АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ ГЕРОЯ У РОМАНІ
ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА «ЛЕПРОЗОРИЙ»**

У статті окреслюється роль ідеї як головного героя у творах Володимира Винниченка. На прикладі роману «Лепрозорій» простежується втілення прийому «Винниченкового дуалізму» – ситуації, коли репрезентаторами ідей автора є одразу обидва персонажі, які протистоять одне одному.

Ключові слова: ідея, концепція, героїня, нова мораль, конкордизм.

*The article deals with function of ideological thesis to be a main architectonic principle in texts of Volodymyr Vynnychenko. It is demonstrated how technique of Vynnychenko's duality works in composition of the novel **Leprosarium**. The writer distributes of ideological discourse into two figure-opponents.*

Key words: ideological thesis, concept, hero, konkordyzm.

Творчість Володимира Винниченка і на сьогодні залишається однією із найбільш перспективних для дослідження. Свідченням цього є численні інтерпретації різноманітних її аспектів, що знайшли своє відображення у публікаціях Крикун Л. [5], Линченко М. [6], Павлишин Л. [7], Споденюк А. [9], Федченко П. [10] та ґрунтовних розвідках Гундорової Т. [4] та Сиваченко Г. [8]. Проте спеціальних статей, присвячених з'ясуванню особливостей моделювання героя у романі «Лепрозорій», ще не опубліковано, що і визначає актуальність і мету нашого дослідження.

Герої В. Винниченка є носіями певних концепцій, які вони «обрали» для випробування їхньої «життєспроможності». Тотожність персонажів з власне ідеями, на думку дослідників, спостерігається ще в малій прозі письменника. У більшості його оповідань, як зазначає Т. Гундорова, герої поступово трансформуються у фікції, спомини й символи, що утверджують ідею рівноваги, тобто конкордизму [4, 169]. Драми та пізня романістика продовжують цю тенденцію експериментального дослідження письменником сфери власних думок. Тому ідея як продукт інтелектуального мислення стає головним героєм творів В. Винниченка періоду останньої еміграції.

У цьому випадку В. Панченко говорить про художній прийом «Винниченкового дуалізму» [6, 92] – ситуації, коли думки письменника висловлюють персонажі-опоненти. У творі «Лепрозорій» такими є Івонна Вольвен – головна героїня й водночас автор роману в романі, та професор Жозеф Матур, який, на нашу думку, є виразником сумнівів самого В. Винниченка. У щоденнику автор зазначав, що дуже хотів би, аби знайшлися такі люди, які зацікавляться його твором, щоб він був корисним для них і вони змогли б взяти для себе багато цінного. Настрій митця під час написання часто змінювався: впевненість в необхідності твору переходила в розчарування й бажання знищити його. Такі душевні переживання розривали

письменника зсередини, змушували застосовувати неабиякі зусилля для того, щоб продовжувати свою роботу [7, 5].

В. Винниченко у своїх романах створює різні типи нараторів, від імпліцитного (прихованого), як у творах «Чесність з собою» та «Сонячна машина», до експліцитного (явного), як у романах «Записки Кирпатого Мефістофеля» та «Лепрозорій».

Прізвище головної героїні-наратора Volvin, як зазначає Г. Сиваченко, утворене з двох перших складів імені й прізвища письменника у французькій транскрипції. Жіноче ім'я Івонна теж знакове – В. Винниченко відсилає читача до попереднього роману «Вічний імператив» із підзаголовком «БОГ ГОСПОДЬ ІВАНИЩЕ. Історичний роман майбутнього», до експресіоністично-сюрреалістичного образу бога-Іванища. Причиною того, що автор зробив головною героїнею саме жінку, можливо, є його вільне самопочування у феміністичному дискурсі. У творчості В. Винниченка «жіноче» питання нарівні з «українським» завжди посідало чільне місце [8, 374].

Отже, Івонна Вольвен, одержима ідеєю заробити грошей і купити трактор, вирушає до Парижа в пошуках роботи. У поїзді вона знайомиться з професором медицини Жозефом Матуром, який виявляє до неї неабиякий «професійний» інтерес, пропонує допомогти. І невдовзі доручає їй провести анкетування жителів одного з кварталів міста й на його основі написати дослідження про людське щастя, а пізніше влаштовує дівчину медсестрою в будинок матері магнатів Пужеролів, де вона повинна викрити злочинця.

Про Івонну як героїню твору ми дізнаємося двома способами: вона розповідає про себе сама, пишучи роман, та через враження інших: «І вчена, і розумна, і красуня. Розуміється, навіть знамениті професори захоплюються» [1, 50]; «Ось вам Вольвени! Бачите? Га? Та куди ж там принцесам якимсь? Подивіться на цю, на цю принцесу! Це ж не принцеса, а королева краси. Їй-богу, посилаємо тебе на конкурс краси. Неодмінно, чорт забирай» [1, 157]; «Але ж і завзята конкордистка!» [1, 341]. Варто зазначити, що інтерес професора викликала яскраво виражена особливість дівчини – вона сиріодка, споживає «тільки те, що приготоване на кухні добренького Бозі» [1, 18], а тому суттєво відрізняється від інших жінок своїм «натуральним» зовнішнім виглядом. Крім того, як розповідає сама героїня, вона має незвичайну якість: «я занадто багато сміюсь. /.../ Я майже на все реагую сміхом, навіть коли серджусь. Тільки, розуміється, є деяка відмінність в моєму сміхові. Коли щось неприємне трапляється, то я сміюсь голосно, навіть буйно, або глузливо, або вороже, – в залежності від сили прикрости. Коли я маю щось дуже приємне, то геть шаріюсь і сміюся тихенько, майже беззвучно, так що справляю вражіння, що з чогось чи з когось сміюся. Часом навіть вимовити слово, відповісти на приємне не можу, так мене сповнює той тихий смішок» [1, 13-14]. Можемо припустити, що оця безпричинна радість і є ознакою «здоров'я» героїні, яке пов'язане зі способом її харчування.

З початку знайомства читача з твором письменник протиставляє

Івонну як сильну, вольову представницю суспільства майбутнього «прокаженим», «безнадійно хворим» людям. Різкий контраст між дівчиною та жителями «прокажельні» створюють й такі риси її характеру як наївність, безпосередність та щирість. Вона розповідає професору про своє життя та мету приїзду до Парижа так довірливо, що аж сама дивується: «Властиво, я могла б зовсім ані про хутір, ані про Мішеля не розповідати, бо це майже жодного стосунку до годування сировиною не мало. Але я ще так була уся просякнута цим усім і так була зайнята, навіть у цей мент, своєю місією, що наче хтось сторонній випихав з мене оці думки людині, котрій (я навіть сама це розуміла) не могло бути це анітрошки цікаво» [1, 21]. Пізніше, щоб підкреслити її наївність, професор часто називає Івонну Своєю, Євонькою, а також наголошує: «ви просто з Біблії прийшли до нас» [1, 61]. Ця опозиція, на нашу думку, допомагає письменникові наочніше зобразити життя тогочасного суспільства.

Героїня почувається самотньою, бо їй важко примиритися зі способом існування людей, що оточують. Вона відчуває, як сама починає хворіти на недугу людства й не бачить від цього порятунку: «Хвилини радості, невідомо через що, почали з'являтися все рідше й рідше. Веселим сміхом сміялась я все менше та менше /.../ Я почувалася такою самотньою в цьому велетенському накопиченні людей. /.../ Все це було їхнє, а не моє. Я, власне, ні з ким із них навіть не могла нікуди піти «розважитись», бо це були їхні розваги, бо майже всі вони без якихось наркотиків не існували. /.../ І часом так жагуче хотілось утекти куди-небудь, сховатись, притулитись до когонебудь» [1, 228-229]. Автор описує у романі різні прояви дискордизму й реакцію на них Івонни. Дівчина виконує роль спостерігача, рідко втручається в стосунки людей. Така відсторонена позиція допомагає їй краще усвідомити хворобу, зрозуміти її симптоми.

За час свого знайомства з професором Матуром Івонна дізнається про теорію дискордизму. На основі його лекцій вона складає програму конкордизму – рецепту щастя – за допомогою якого планує вилікувати людство від всезагальної недуги.

Саме така людина як Івонна, на думку В. Винниченка, здатна повести суспільство вперед і на власному прикладі довести правоту теорії рівноваги та погодження сил. Як і у всіх Винниченкових героїнь, у дівчини незаангажовані погляди на життя. Усі вони мають ідею фікс та демонструють готовність втілити її на практиці. Особливо це проявляється в драматичних характерах. Героїня п'єси «Гріх» Марія Ляшківська твердо переконана, що «гріха на світі нема ніякого. /.../ Нема, пропав, помер гріх» [2, 483]. І вона всіляко намагається це довести, лякаючи оточуючих своїм «нахабством». Інша героїня В. Винниченка – Інна Василівна («Закон») вірить, що «родина там, де є дитина» [2, 590], а тому штовхає чоловіка на перелюб, аби у них була справжня сім'я. Леонід, герой п'єси «Базар», психологічно вірно характеризує революціонерку Марусю, яка зациклена на тому, що її вважають лялькою для маніпулювання людьми: «Ах, дітко, та покинь ти свою красу! Хіба можна бути такою? Це – *idée fixe* твоя тепер» [2,

120]. Проте всі героїні п'єс приречені на поразку, оскільки їхні ідеї неприйнятні для суспільства. На нашу думку, в образі Івонни («Лепрозорій») В. Винниченка втілює власну теорію, тому і веде твір до щасливої розв'язки.

Т. Гундорова наголошує, що герої В. Винниченка не є «чесними з собою», проте всі вони хочуть такими бути [3, 14]. Герої-чоловіки, на відміну від жіночих образів, постають роздвоєними й постійно намагаються переконати себе в чомусь. Так, наприклад, Кирпатий Мефістофель – «чесний з собою», зображений як людина самозаглиблена, самокритична, та, що вміє реально оцінювати свої негативні й позитивні риси. Проте обставини ставлять його в складну психологічну ситуацію роздвоєння особистісних орієнтирів [9, 255-257]. «Чесність з собою» Мефістофеля нівелюється під впливом батьківського інстинкту, який руйнує всі попередні настанови та принципи чоловіка.

В аналогічну ситуацію потрапляє й герой п'єси «Memento» Кривенко. Він переконаний, що дітей можна мати лише з тією людиною, з якою зрієся душею, з якою готовий піти на такий зважений та важливий крок. І тому коли дізнається, що його коханка завагітніла, він не може змиритися, боїться, що жінка захоче прив'язати його до себе цим «шматком м'яса». Більше того, він впевнений, що дитина народиться ненормальною, оскільки для обох вона є небажаною, а вагітність протікає в постійних сварках та істериках. Герой постає перед вибором: піддатися інстинкту чи дотримуватися виробленої теорії «чесності з собою», хоча розуміє, що чесним він уже не є: «Іноді просто не знаєш уже, чи не ваша правда, чи не краще слухать своїх хвилиних бажань і плювати на майбутнє...» [2, 62].

Своєрідно «страждає», намагаючись бути «чесним з собою», й професор Матур. З одного боку, він абсолютно переконаний, що хворобу суспільства вилікувати неможливо: «Ні, таких уже не можна лікувати. Таких уже треба... лишити догнивати» [1, 311]. А тому намагається «затягнути» в «прокажельню» й Івонну. Незважаючи на те, що саме його теорію героїня поклала в основу ідеології конкордизму («Тільки ж я вас знову попереджаю, що мої висновки зроблені на підставі ваших лекцій. Отже, власне кажучи, ви є винахідником цього винаходу» [1, 266]), він скептично ставиться до її реалізації. Матурові подобається користуватися усіма «вигодами» «прокажельні». Івонна ще на початку їхнього знайомства зауважує, з якою «любов'ю» професор ставиться до свого тіла: «він так уважно, так дбайливо, як для дитини, вибирав для нього [тіла] найкращі шматочки, з такою приємністю жував йому їх, з такою обережністю, повільністю посилав йому ковточки вина» [1, 25]. Проте, на думку Івонни, саме ця «любов» професора до тіла негативно впливає на його здоров'я та зовнішній вигляд. Дівчина спостерігає, як чоловіку важко дихати, наче він «пробешував добрячу грядку городу», що шкіра у нього масна, так ніби зсередини виступає той жир, яким він щойно повечеряв, очі сонні, а увага розсіяна.

З іншого боку, щира віра дівчини в порятунок, її завзяття викликають у чоловіка певні сумніви. Коли Івонна розповідає йому про свою програму, вона спостерігає, як змінюється професор: спочатку він ще намагається

посміятися з наївності дівчини («Професор, видно, ледве стримав себе, щоб не засміятись. Я бачила, що він знову хотів підпустити якусь тонку шпичечку» [1, 278]), проте далі видно, що в його душі ведеться боротьба: «Але в сміхові його все ж таки чулася якась ніяковість чи непевність» [1, 304]. Під кінець їхньої розмови ентузіазм дівчини викликає в нього тільки сум, адже він усвідомлює, що не єдиний, хто не захоче покинути всі блага «прокажельні» й погодитися на «експеримент» з конкордизмом: «Ніколи, моя дорога, ніхто не згодиться ні на конкордизм, ні на вашу мрію про Державу Землі» [1, 308]. І тому він робить висновок: «Все це дитячі фантазії, дорога. У вас говорить ваша молода, неспокійна кров і більше нічого...» [1, 312]. Професор Матур готовий змиритися з існуванням у «прокажельні», оскільки, намагаючись бути «чесним з собою», не вірить у можливість порятунку. Для нього власні лекції залишаються лише думками, гіпотезами, які не спонукають до змін.

Т. Гундорова зауважує, що у критиці «сучасности» В. Винниченко зупиняється на характерах «вищих людей», а не на «надлюдині» Ф. Ніцше. Персонажі Винниченкових творів, власне, є варіантом «вищої людини», яка пишається пізнанням і взятими на себе моральними обов'язками визволення людства [4, 297]. Саме опозиція Івонна Вольвен – Жозеф Матур підкреслює цю рису головної героїні. Її не лякають професорові насмішки, що ніхто не купиться на цю «нову мораль»: «То ваші зерна, любий дядю, вирости в мені в такі дерева, що ніщо їх уже не може вирвати» [1, 306]. Навпаки, зрада професора додає дівчині ще більшої сили та впевненості: «Я не мала парасолі, лице мені було вже мокре, але я ішла і слухала, як у мені хвилями сходили струмки «безпричинної радості». Дійсно, тепер немовби найменше було причин для неї. Але мені все ж таки хотілося знайти її коріння. Свобода? Я ж тепер була вільна, вільна» [1, 370].

Отже, у романі Володимира Винниченка «Лепрозорій» репрезентаторами ідей автора є одразу обидва герої, які протистоять одне одному.

Джерела:

1. Винниченко В. Лепрозорій: роман / В. Винниченко ; післямова Г. Сиваченко. – К.: Знання, 2011. – 382 с.
2. Винниченко В. Вибрані п'єси / В. Винниченко; упоряд. М. Жулинський, В. Бурбела. – К.: Мистецтво, 1991. – 605 с.
3. Гундорова Т. «Конкордизм» Володимира Винниченка: трагедія однієї утопії / Т. Гундорова // Хроніка-2000: Невідомий Винниченко. – К., 2010. – Вип. 82. – С. 6-25.
4. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму / Т. Гундорова. – К.: «Критика», 2009. – 441 с.
5. Крикун Л. Наративна модель «Сонячної машини» Володимира Винниченка: Реалізація амбівалентності ідейного задуму [Електронний ресурс] / Л. Крикун. – Режим доступу: http://www.ilnan.gov.ua/Lit_obr/18-lit_obr.pdf. – Назва з екрана.
6. Линченко М. Ніцшеанський імморалізм та індивідуалізм у світоглядних орієнтаціях В. Винниченка [Електронний ресурс] / М. Линченко. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/filosofija_politologija/artic_les_17428.pdf. – Назва з екрана.

7. Павлишин Л. Володимир Винниченко про існування людини в «прокажельному світі» [Електронний ресурс] / Л. Павлишин. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_55/Gileya55/F21_doc.pdf. – Назва з екрана.
8. Сиваченко Г. «Лепрозорій» у контексті історії та долі / Г.Сиваченко // Винниченко В. Лепрозорій. – К.: Знання, 2011. – С. 373-381.
9. Споденюк А. Психоаналітичний портрет Кирпатого Мефістофеля [Електронний ресурс] / А. Споденюк. – Режим доступу: http://www.philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Literaturoznavchi_studii_2012_32/252_259.pdf. – Назва з екрана.
10. Федченко П. «Треба наблизити до найбільшої реальності...»: Про «Сонячну машину» Володимира Винниченка / П. Федченко // Київ. – 1989. – №1. – С. 157-160.